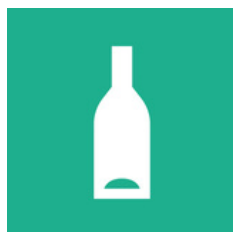
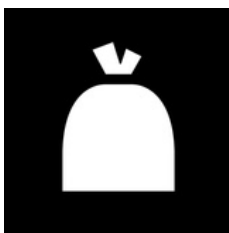

Kildesorteringsguide

Kjære leietaker av Norwegian Property,

Vi søker stadig måter å redusere vårt totale klimagassutslipp på. Det innebærer at vi gjør energi- og miljøbesparende tiltak og investeringer på eiendommene.

Den største posten etter elektrisitet i klimaregnskapet for 2022 er avfall. Avfall står for 20% av det totale CO₂-utslippet til NPRO. Av dette kommer 94% av utslippet fra usortert avfall.

Her ligger det et stort mulighetsrom - reduserer vi mengden restavfall reduserer vi samtidig en vesentlig mengde CO₂-utslipp. For å lykkes med det trenger vi deres hjelp. Mens Norwegian Property sin oppgave er å sørge for best mulig tilrettelegging, oppfordrer vi alle leietakere til å følge rådene i denne guiden, kommunisere den til alle ansatte og ta ansvar for å holde det ryddig og rent på avfallsrampene/avfallsrommene.

Fra 1. januar ble både offentlige og private virksomheter i Norge lovpålagt å sortere plast og matavfall.

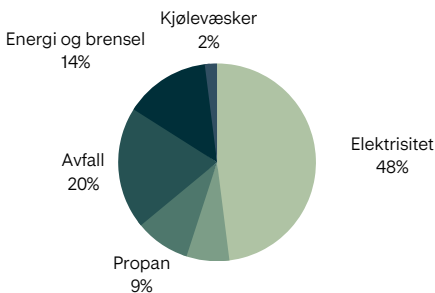
Vi ser frem til et godt samarbeid om kildesortering i tiden fremover og gleder oss til å lykkes med å oppnå en sorteringsgrad på 65% i fellesskap med dere.

Med vennlig hilsen,

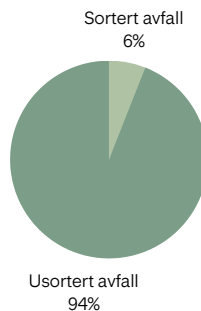

NORWEGIAN
PROPERTY

Utslippskilder fordelt i %:

Utslipp fra avfall i %:

Tips for å lykkes med sortering

SØRG FOR SYNLIG OG GOD MERKING FOR SORTERING I BEDRIFTEN

Sørg for at dere har egne beholdere for plast og matavfall som er lett tilgjengelige og godt merket. Norwegian Property har etablert en avtale med Alles Miljø som tilbyr et avfallsløsningssystem til rabbertert pris til våre leietakere. Se her for bestillingsskjema:

INFORMER ALLE ANSATTE

Informere ansatte om nytt lovkrav om sortering av plast og matavfall. Del sorteringsguiden digitalt med alle ansatte og ta en felles gjennomgang av de avfallstypene dere sorterer i bedriften.

Samle opp eventuelle spørsmål eller kommentarer og ta kontakt med NPROs kundesenter:

kundesenter@npro.no
480 50 300

SØRG FOR OPPLÆRING AV VASKEPERSONELL

I mange tilfeller er det vaskepersonell som bringer avfall fra bedriften til avfallsrommet/avfallsrampene hos våre leietakere. Sørg derfor for at vaskepersonell får tilstrekkelig informasjon og opplæring i hvor og hvordan de kaster avfallet.

BE OM HJELP

Vi stiller gjerne opp på et felles møte eller befarng for gjennomgang av sorteringsguiden og avfallshåndtering med ansatte og/eller vaskepersonell. Ta kontakt med vår prosjektleder bærekraft for å avtale tidspunkt på e-post: pk@npro.no.

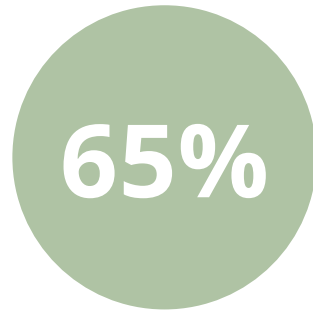
DENNE GUIDEN

presenterer nye avfallssymboler og viser deg hvordan du kildesorterer avfallet på riktig måte.

KILDESORTERING og gjenvinning er en del av NPROs satsing på lokale tiltak som gir en positiv global effekt; GLOCAL.

Vi tar samfunnsansvar på alvor, og vet at våre leietakere også er opptatt av det.

MÅLET er å kildesortere 65% av alt avfall. Dette vil redusere en vesentlig mengde CO₂-utslipp.

HAR DU SPØRSMÅL eller kommentarer vedrørende kildesortering, ta kontakt med NPRO Kundesenter:

480 50 300
kundesenter@npro.no

Papp, papir og kartong

Papp, papir og kartong kastes i samme avfallsbeholder. Plastomslag og annen plast skal fjernes og pappen/papiret bør være rent.

JA

- Pappesker
- Papp- og papiremballasje
Kontorpapir,
kopi-/datapapir,
konvolutter
- Aviser, blader, brosjyrer,
reklame
- Drikkekartonger

NEI

- Isopor, engangskrus,
innpakkingspapir og papir
med aluminiumsfolie eller
plast, samt innbundne
bøker kastes i restavfall
- Kaffefilter, servietter og
tilgriset tørkepapir kastes i
matavfall.
- Plastfolie sorteres som
plastfolie.

Slik sorterer du:

Plast samles i egen avfallsbeholder og bringes ned til avfallsrommet der det tømmes i beholder/komprimator skiltet med "papp/papir". Benyttes sekk til oppsamling skal alt tømmes ut av sekken.

Hva blir avfallet til?

Papp/papir gjenvinnes til nye papp- og papirprodukter som aviser, pappesker, kartonger, kontormateriell, emballasje og toalettpapir.

TIPS

Rydde på kontoret og kaste permer med papir? Skill papir fra perm/skilleark i plast og la papiret gå til gjenvinning. Permen går i restavfall.

VISSTE DU AT?

Hvert tonn med returpapir tilsvarer 14 trær og kan gjenvinnes 6-7 ganger før fibrene er ødelagt. (kilde: steenarecycling.no)

Glass- og metallemballasje

Klart/farget glass og emballasje av metall, f.eks. hermetikkbokser og metallkanner. All emballasje skal være tømt for innhold. Etiketter, kapsler og lokk kan sitte på.

JA

- Glassflasker uten pant (brus, vin, øl, sprit) og annen glassemballasje
- Hermetikkbokser og -spann, samt metallkanner
- Aluminiumsformer og folie
- Kapsler og lokk/korker av metall
- Telysholdere
- Drikkeglass/ølglass

NEI

- Tallerkener, ildfaste former, keramikk, porselen og speil kastes i egen container.
- Bestikk eller andre metallgjenstander som ikke er emballasje skal kastes i jern/metaller.
- Malingsspann med rester sorteres som farlig avfall.
- Lysstoffrør og lyspærer er elektronisk avfall, og flasker og bokser med pant leveres til panteautomater.

Slik sorterer du:

Glass- og metallemballasje sorteres i egen avfallsbeholder i bedriften og fraktes til avfallsrommet der det tømmes over i beholder/container skiltet med "Glass- og metallemballasje".

Hva blir avfallet til?

Glasset brukes som råstoff til ny emballasje, produkter, isolasjon og bygningsmaterialer. Metallemballasje sorteres og selges til smelteverk som produserer nye gjenstander som armeringsjern, spiker og sykkeldeler.

TIPS

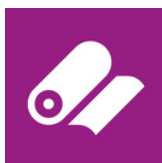
Ved utskifting av store mengder dekketøy, kontakt NPROs kundesenter.

VISSTE DU AT?

100 % av utsortert glass- og metallemballasje som blir samlet inn i Norge blir materialgjenvunnet.
(kilde: sirkel.no)

Plastfolie

Klar og farget plastfolie, og folie med trykk eller etiketter. Såkalt LDPE-plast (Low Density Poly Ethylene) er den vanligste plasttypen i bedrifter. Folien er myk og elastisk med glatt overflate og varierende tykkelse. Tåler strekking mer enn andre plasttyper.

JA

- Poser/sekker
- Palleheter
- Krypfolie/transport folie
- Bobleplast

NEI

- Stroppebånd,
- Plastkopper
- Myk plast som knitrer
- Cellofan
- Tilgriset laminatfolie som ofte pakkes rundt fisk og kjøtt skal kastes i restavfall.

Slik sorterer du:

Plastfolie samles i klare sekker i bedriften eller bæres til avfallsrommet. Løs plastfolie kan kastes i sekkestativ merket med "Plastfolie". Sekker med oppsamlet plastfolie puttes inn i plastpressen eller legges ved siden av på anvist plass.

Hva blir avfallet til?

Gjennvunnet LDPE-folie kan brukes til å lage nye produkter som bæreposer og avfallssekker, bøtter, kanner og rør.

TIPS

På nettsiden sortere.no kan du søke opp både emballasje og andre produkter du er usikker på.

VISSTE DU AT?

For hver kilo plast som gjenvinnes sparer vi to kilo olje.

(kilde: sortere.no)

Plastflasker, -kanner og -brett

Plastflasker,-kanner og -brett er en blanding av ulike typer hard plastemballasje. All emballasje skal være tømt for innhold.

JA

- Hard plastemballasje
- Flasker, kanner, brett og beger
- Engangskasser i plast
- Spann/ bøtter og andre beholdere
- Lokk
- Blomsterpotter og -brett

NEI

- Plastpermer og plastprodukter som tusjer og penner kastes i restavfall.
- Panteflasker leveres til panteautomat eller i anvist gul bøtte ved avfallsrampene.
- Plastkasser til ombruk (Gildekasser og frukt- / grøntkasser) legges på anviste områder på rampene.

Slik sorterer du

Plastemballasjen samles i egne poser i bedriften eller bæres løst til avfallsrommet der det kastes i egne sekkestativer merket "Plastflasker,- kanner og -brett". Hard plastemballasje skal ikke blandes med plastfolie.

Hva blir avfallet til?

Plastemballasje gjenvinnes til nye plastprodukter som leker, flecegensere og kontorstoler.

TIPS

La korken sitte på flasker og kanner.

Panteflasker kan leveres i gule beholdere merket "Pant". Inntekten går til Pant mot kreft som gir penger til arbeidet for kreftsaken. Norske atfføringsbedrifter jobber med å samle inn beholderne.

VISSTE DU AT?

Statens kartverk lager kart av resirkulert plast, disse er mye mer slitesterke enn de gamle papirkartene.
(kilde: sortere.no)

Matavfall

Matavfall er avfall som er organisk lett nedbrytbart. Du kan også kaste emballert mat i matavfallsbeholderen.

JA

- Matrester, gryte og - tallerkenrester
- Frukt, grønnsaker, kjøtt, fisk, ost, bakevarer, tørrvarer, ris, pasta og eggeskall.
- Åpnet og uåpnet emballert matavfall som må kastes. Maten kan være innpakket i plast, papir, papp eller kartong. Mat i pappesker tømmes ut av eskene.
- Flytende produkter i lukket emballasje som melkekartonger
- Kaffefilter og - grut, teposer
- Brukt, tilgriset tørkepapir og papirservietter

Slik sorterer du

Matavfall kastes i gjennomsiktige poser/sekker i egen matavfallsbeholder hos bedriften og fraktes til avkjølte matavfallsrom eller egen beholder for matavfall.

NEI

Friyr- og matolje skal tømmes i egen beholder merket "Friyr- og matolje". Bestikk, glass, plastbokser og metallbokser skal ikke kastes i matavfallet.

Hva blir avfallet til?

Sortert matavfall blir brukt til å lage miljøvennlig biogass, som igjen brukes til drivstoff eller energiproduksjon. Matavfall brukes også som næringsrik gjødsel.

TIPS

Det finnes mange gode råd på nettet på hvordan man kan redusere matsvinn. Gjør et søk og sjekk om det er noe dere kan gjøre for å kaste mindre matavfall.

VISSTE DU AT?

Mange av bussene i Oslo og andre byer går på miljøvennlig biogass utvunnet fra matavfall. En buss kan kjøre en halv kilometer på 2 kilo matavfall.
(kilde: Oslo kommune)

Jern og metall

Avfallstypen omfatter alle typer jern og metall som ikke er emballasje, samt produkter som i hovedsak består av jern/ metall.

JA

Rene metaller og gjenstander der hovedbestanddelen er av metall. Inntil halvparten av vekten kan være plast, tre, stoff eller lignende. Ødelagte kontorstoler, hyller, metallstenger og gryter kan for eksempel kastes her.

NEI

Utstyr som inneholder elektronikk og batterier skal kastes i egne beholdere for EE- avfall.

Slik sorterer du

Avfallet kastes i egen beholder/container merket "Jern/metaller".

Hva blir avfallet til?

Jern og metaller behandles i knuseverk der det sorteres fra andre materialer. Utsortert jern og metall sendes til smelteverk i Norge og utlandet. Der smeltes det om og brukes til å produsere nye produkter, som sykkeldeler, spiker og hageredskaper.

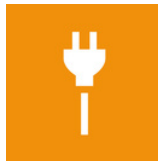
TIPS

VISSTE DU AT?

Utvinning og produksjon av nytt jern og stål er energikrevende og belaster miljøet. Ved materialgjenvinning av jern og stål spares det store mengder energi og CO2. Vi sparer 1 kg CO2 pr kilo materialgjenvunnet jern og stål.(kilde: grontpunkt.no

Elektronisk avfall

Alle produkter som går på strøm eller batteri, samt kabler og ledninger, regnes som elektrisk og elektronisk avfall (EE- avfall).

JA

Elektronisk avfall skal sorteres i seks undergrupper av avfall

- Små og mellomstore el-apparater, som for eksempel mobiltelefon, kalkulator, ledninger, ladere, kaffemaskiner og små husholdningsartikler, støvsugere, panelovner og lamper/lysarmaturer
- TV- og dataskjermer
- Store hvitevarer, som for eksempel kjøleskap og oppvaskmaskin
- Lyspærer
- Lysrør
- Sparepærer

Slik sorterer du

Større elektriske produkter bringes til avfallsrommet og sorteres i beholdere og bur for forskjellige typer elektronisk avfall. Små el-apparater, som mobil, ledninger og lyspærer samles i en rød boks i bedriften merket "Farlig avfall og småelektronikk". Ved full boks eller større mengder EE-avfall kontaktes NPROs kundesenter for henting.

Hva blir avfallet til?

Produktene demonteres og miljøskadelige stoffer fjernes. Metallet, sammen med plast og glass fra elektroniske produkter, blir gjenvunnet og brukes til nye produkter.

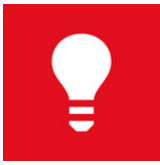
TIPS

VISSTE DU AT?

I 2020 ble det rapportert inn en total mengde innsamlet elektrisk avfall på 144 000 tonn. Dette tilsvarer over 26 kilo per person.
(kilde_ Miljødirektoratet.no)

Farlig avfall

Farlig avfall er produkter som inneholder helse- og miljøfarlige stoffer, og som kan skade mennesker eller dyr hvis det ikke håndteres på en forsvarlig måte. Farlig avfall skal ikke blandes med andre typer avfall eller legges i restavfall.

JA

På Aker Brygge deles farlig avfall inn i seks undergrupper:

- Sterke rengjøringsmidler, som klorin, salmiakk og kraftvask
- Løsemidler, som white-spirit, terpentin, tynnere, bremse- og kjølevæske, plantevernmidler, sprøytemidler, gjødsel, olje og bensin
- Maling, lim og lakk
- Spraybokser, merket brannfarlig - både delvis brukte og tomme
- Alle typer batterier

Slik sorterer du:

NPRO tilbyr en rød boks merket "Farlig avfall og småelektronikk" for oppsamling av mindre mengder farlig avfall og små elektriske produkter. Ved full boks, eller ved større mengder farlig avfall kontaktes NPRO kundesenter for henting.

Hva blir avfallet til?

Behandling av farlig avfall er strengt regulert av loverket. Noe kan gjenvinnes til nye produkter og brukes til energigjenvinning. Det som ikke kan brukes blir forsvarlig behandlet for å unngå utslipp til miljøet.

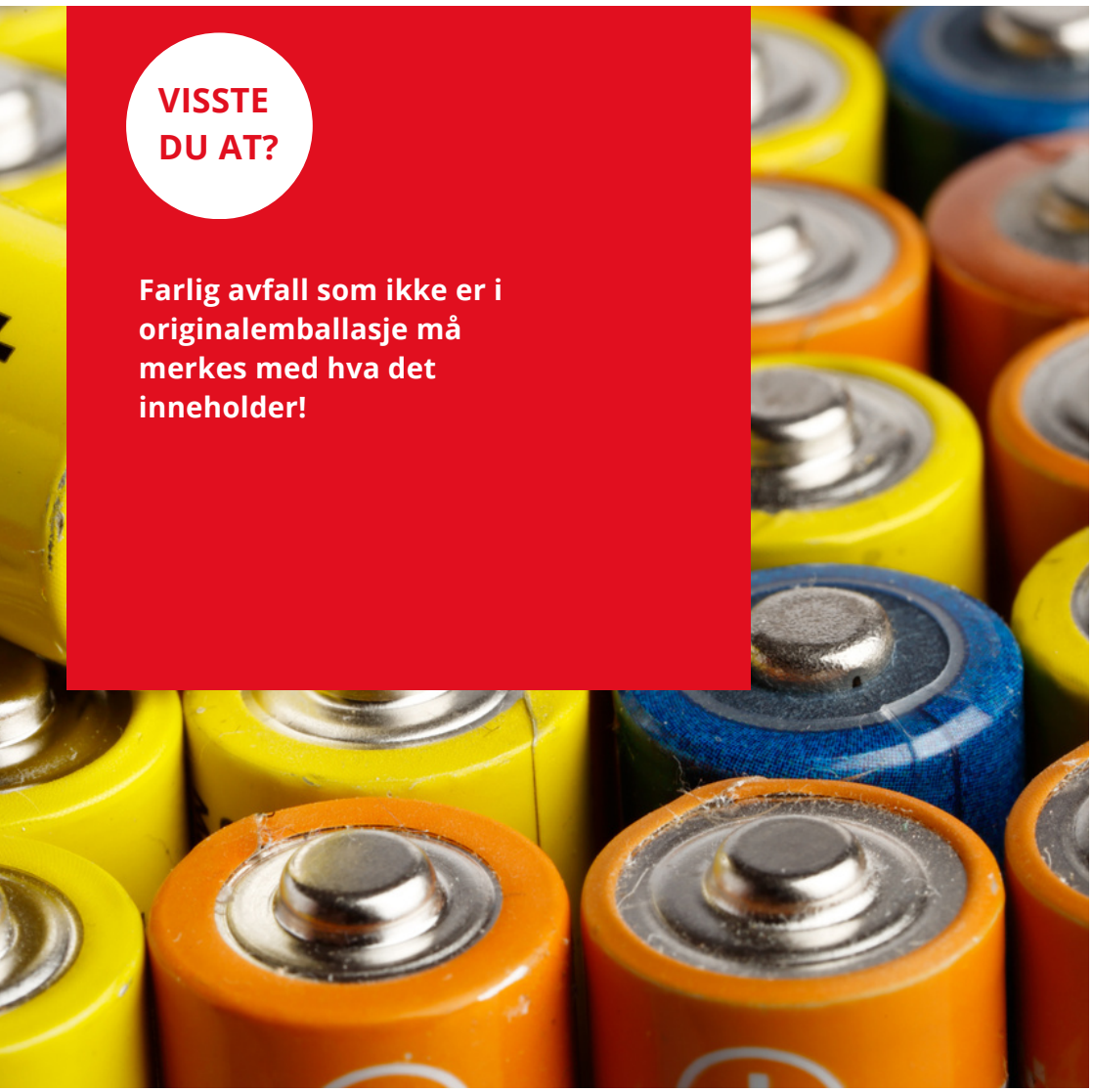
TIPS

Se etter faresymboler på det du skal kaste. Er du i tvil om det er farlig eller ikke, legg det i rød boks eller kontakt NPRO Kundesenter.

VISSTE DU AT?

**Farlig avfall som ikke er i
originalemballasje må
merkes med hva det
inneholder!**

Frityr- og matolje

All brukt og gammel frityr- og matolje fra restauranter, kantiner og butikker skal oppbevares og kastes i egne beholdere.

JA

- Alle typer matolje
- Frityrolje
- Annen vegetabilsk eller animalsk olje (fiskeoljer)

Slik sorterer du:

Frityr- og matolje bringes i 10L spann fra restauranten/bedriften til avfallsrommet. (spannene leveres av NPRO). Oljen helles så over i frityr- og matoljeholderen. Det er viktig å sørge for at eventuelt søl tørkes opp.

Hva blir avfallet til?

Frityr- og matolje renses og gjenvinnes til biodiesel eller biologisk fyringsolje, og erstatter dermed bruk av fossilt drivstoff. Oljene kan brukes til produksjon av biogass

TIPS

NPRO tilbyr 10-liters gult stålspann med lokk for oppbevaring og frakt av friture- og matolje. Kontakt NPRO Kundesenter, tlf. 480 50 300.

VISSTE DU AT?

Friture- og matolje skal ikke tømmes i matavfallsbeholdere eller i toalett eller avløp

Restavfall

Restavfall er det som blir igjen etter at du har sortert ut de avfallstypene som skal gjenvinnes til nye råvarer. I første omgang har vi valgt å sortere ut de største og vanligste hovedgruppene av avfall, selv om det er mulig å sortere ut noe mer.

JA

- Trevirke, unntatt paller
- Isoporkasser
- Planterester og jord
- Gummi
- Porselen og keramikk, ildfaste former
- Skitten emballasje
- Bleier, sanitetsbind, bomull, plaster
- Kald aske og sneiper
- Støvsugerposer
- Pensler og tomme, tørre plastspann til maling
- Gavepapir
- Tekstiler som ikke er egnet til ombruk
- Mindre møbler i stoff/tre/plast

NEI

Farlig avfall, EE-avfall, mat, emballert matavfall og, matolje, paller og ombrukskasser, papir, papp, plastfolie, plastemballasje, glassemballasje og metall.

Avfall fra små og store ombygninger, som gips, isolasjon, vinduer, betong, murpuss og treverk, skal ikke kastes i avfallsrommet. Kontakt NPRO Kundesenter ved behov for å kaste denne type avfall.

Slik sorterer du:

Restavfall skal kastes i klare sekker. Sekkene fraktes til container/beholder på avfallsrommet skiltet med "Restavfall". Gjenstander som ikke egner seg til sekk legges direkte i container/beholder.

Hva blir avfallet til?

Restavfall sorteres og brennbart materiale går til forbrenning i anlegg der energien utnyttes til fjernvarme og til å produsere elektrisitet. Fjernvarme brukes til oppvarming av boliger, institusjoner og varmtvann.

TIPS

Reduser mengden restavfall:

Bruk mindre engangsartikler.
Lever brukte møbler og tekstiler til loppes- eller bruktmarked.
Skaff mulig returordning med leverandører, for eksempel for isoporkasser.

VISSTE DU AT?

Avfall står for mer enn 20% av alt CO₂- utslippet fra NPROs eiendommer. Av dette kommer 94% fra usortert avfall

Plasserer du paller og kasser på riktig sted?

Stativer og ombruksemballasje, som tre- og plastpaller, plastkasser til frukt/grønt/kjøtt/fisk og rullepaller/stativer i stål, skal plasseres på merkede områder. Leverandørene skal ta disse med i retur. NPRO fjerner det som ikke hentes.

NPRO tilbyr kildesorteringsutstyr tilpasset ulike typer virksomheter. Les mer om hvilket utstyr som passer din bedrift på www.npro.no/glocal.

58% 65%

For spørsmål om kildesortering og bestilling av avfallsposer/sekker og annet kildesorteringsutstyr, kontakt NPRO Kundesenter, tlf. 480 50 300/kundesenter@npro.no